

REPUBLIKA SLOVENIJA
FISKALNI SVET

Mesečna informacija

Julij 2024

Ključni poudarki¹

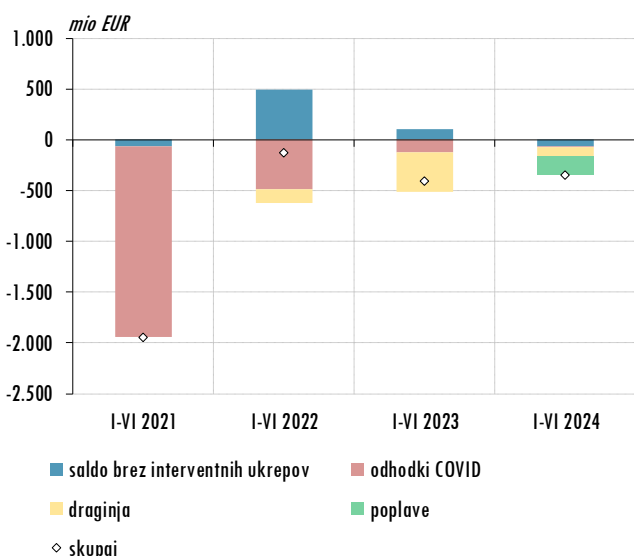
- Tako sektor država kot javne blagajne imajo v začetku leta primanjkljaje. To je ob ugodni dinamiki prihodkov, ki je predvsem odraz razmer na trgu dela in tudi zaradi inflacije visoke nominalne rasti plač, posledica visoke rasti »očiščenih« odhodkov. Primanjkljaji bodo tako po oceni Fiskalnega sveta kot ostalih domačih in mednarodnih institucij ob koncu leta sicer nižji kot v veljavnih proračunskih dokumentih za letos, ki jih je ponovno zaznamovalo zlasti prekomerno načrtovanje porabe.
- Preglednost javnih financ je slabša kot pred epidemijo, kar otežuje načrtovanje in spremljanje fiskalne politike. To je posledica številnih interventnih ukrepov in pomanjkanja sistematičnega pristopa k dolgotrajnim izzivom. Pomanjkljiva preglednost se odraža zlasti v transferjih med blagajnami, oblikovanju obsežnih rezerv in v netransparentnem poslovanju proračunskih skladov. Večja preglednost je eden ključnih pogojev za zagotavljanje učinkovite javne porabe.
- Dosedanja letošnja realizacija znova potrjuje, da proračunsko načrtovanje spremljajo številne pomanjkljivosti. Zaradi teh in spremenjenih fiskalnih pravil, ki zahtevajo bolj verodostojno in srednjeročno usmerjeno načrtovanje, bo potrebno k pripravi jesenskih proračunskih dokumentov pristopiti bolj odgovorno.

¹ Fiskalni svet bo pregled realizacije državnega proračuna po metodologiji denarnega toka ter ukrepov za blažitev posledic epidemije in draginje še nadalje objavljal v redni mesečni publikaciji, ob pogoju, da bodo podatki tudi v bodoče razpoložljivi. Vsi komentarji se nanašajo na podatke, znane 2. 7. 2024.

Državni proračun januar-junij 2024²

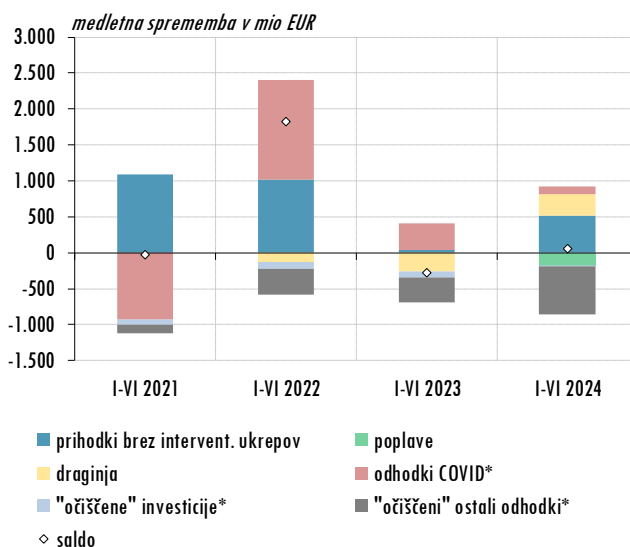
- Državni proračun je imel po predhodnih podatkih v prvi polovici leta primanjkljaj (-346 mio EUR). Brez upoštevanja neposrednega učinka interventnih ukrepov je saldo letos izkazal primanjkljaj, ki je znašal -60 mio EUR, medtem ko je bil v enakem obdobju lani v presežku (104 mio EUR).
- Rast »očiščenih« prihodkov (brez interventnih ukrepov) je bila v prvi polovici letošnjega leta (7,9 %) precej višja kot v enakem obdobju lani (0,5 %). Višja letošnja rast je skoraj izključno posledica višjih prihodkov od davka na dohodek pravnih oseb zaradi visokega poročuna obveznosti za lani. Vidnejši je tudi prispevek prihodkov od dohodnine in višjih nedavnih prihodkov. Nasprotno se je upočasnila rast prihodkov od DDV, prihodki od trošarin in EU sredstev pa so bili medletno nižji.

Slika 1: Saldo državnega proračuna

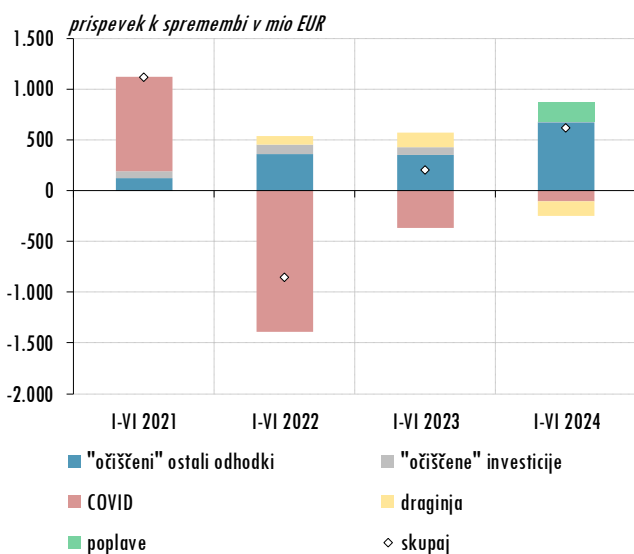
Vir: MF, preračuni FS.

Slika 2: Dejavniki spremembe salda državnega proračuna

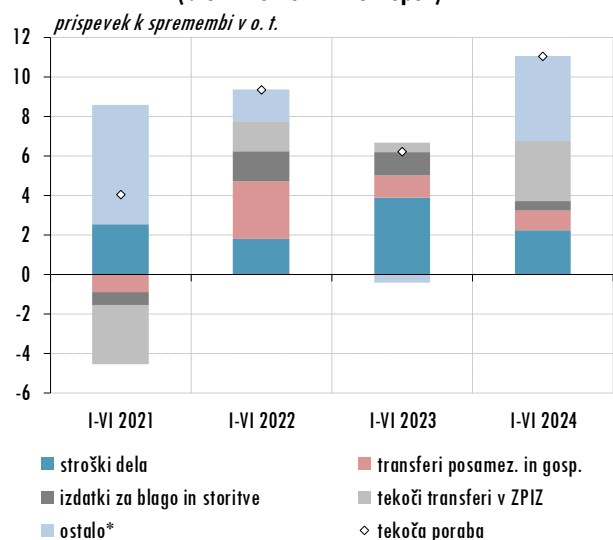
Vir: MF, preračuni FS. *pozitivni predznak pomeni znižanje, negativni povišanje.

Slika 3: Dejavniki spremembe odhodkov državnega proračuna

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 4: Dejavniki spremembe tekoče porabe (brez interventnih ukrepov)

Vir: MF, preračuni FS. Opomba: *subvencije, plačila sredstev v proračun EU, tekoči transferi v ZZS, drugi odhodki.

² Komentar realizacije državnega proračuna se nanaša na dnevne podatke, razpoložljive na: <https://proracun.gov.si/Public/BudgetCurrent>.

- Rast »očiščenih« odhodkov (brez interventnih ukrepov) je znašala 10,6 % in se je okrepila v primerjavi z enakim obdobjem lani (7,2 %). K letošnji rasti in njeni krepitvi glede na enako obdobje lani je po začasnih podatkih največ prispevala kategorija drugi odhodki. Ti so samo junija znašali okoli 350 mio EUR, prej v petih mesecih pa skupaj nekoliko manj kot 500 mio EUR. Podrobnejša struktura te komponente, kjer največji del sicer predstavljajo odhodki proračunskih skladov in transfer v ZZS,³ bo znana konec meseca. Med ostalimi komponentami porabe je k skupni rasti ob visoki uskladitvi pokojnin občutno prispeval še višji transfer v ZPIZ. Ta je v šestih mesecih znašal skoraj 900 mio EUR, kar je skoraj dve tretjini predvidenega celoletnega transfera državnega proračuna v ZPIZ. Vidnejši je letos tudi prispevek višjih plačil obresti.

Realizacija interventnih ukrepov januar-junij 2024

- V okviru interventnih ukrepov je bilo v prvih šestih mesecih letošnjega leta za sanacijo posledic poplav izplačanih skupaj 193 mio EUR, od tega okoli polovica za sanacijo vodotokov. Za odpravo posledic druginje je bilo letos izplačanih še 94 mio EUR, od tega 86 mio EUR nadomestil dobaviteljem električne energije in plina. Za COVID je bilo letos iz državnega proračuna izplačanih še 10 mio EUR.

Tabela 1: Državni proračun

v mio EUR, razen, če ni navedeno drugače	I-VI 2023					I-VI 2024					I-VI 24/ I-VI 23, v %		I-VI 24/ I-VI 23	
	skupaj	COVID	druginja	poplave	brez interv. ukrepov	skupaj	COVID	druginja	poplave	brez interv. ukrepov	skupaj	brez interv. ukrepov	skupaj	brez interv. ukrepov
Prihodki	6.281	...	-160	...	6.440	6.962	...	0	11	6.951	10,8	7,9	681	510
DDV	2.376	...	-73	...	2.449	2.545	...	0	0	2.545	7,1	3,9	169	96
Trošarine	800	...	-39	...	839	780	...	0	0	780	-2,5	-7,0	-20	-59
Dohodnina	922	922	1.148	0	1.148	24,4	24,4	225	225
DDPO	742	742	1.013	0	1.013	36,5	36,5	271	271
EU sredstva	473	473	435	0	435	-8,1	-8,1	-38	-38
Nedavčni	331	331	361	0	361	9,1	9,1	30	30
Drugi prihodki	636	...	-48	...	684	679	...	0	11	668	6,8	-2,2	43	-15
Odhodki	6.689	120	233	...	6.337	7.308	10	94	193	7.011	9,3	10,6	619	674
Stroški dela skupaj	2.056	13	6	...	2.037	2.159	0	...	0	2.159	5,0	6,0	103	122
Tr. posam. in gospodinjstvom	979	7	27	...	944	1.014	2	0	14	998	3,6	5,7	35	54
Izdatki za blago in storitve	617	5	3	...	609	751	2	4	110	635	21,8	4,3	134	26
Investicije	514	26	489	504	0	...	12	491	-2,0	0,6	-10	3
Tekoči transferi v ZPIZ	720	0	720	887	887	23,2	23,2	167	167
Subvencije	466	33	194	...	238	390	1	89	43	257	-16,2	7,7	-75	18
Obresti	378	378	445	445	17,8	17,8	67	67
Plačila sredstev v Proračun EU	325	325	297	297	-8,7	-8,7	-28	-28
Drugi odhodki	635	35	3	...	597	860	4	...	14	842	35,5	41,1	225	245
Saldo	-408	-120	-392	...	104	-346	-10	-94	-183	-60			62	-164

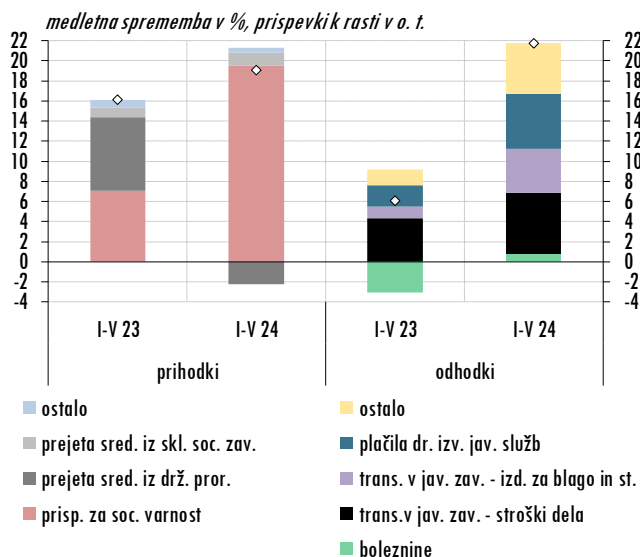
Vir: MF, preračuni FS.

³ Začasni podatki o transferju v ZZS niso več razpoložljivi od začetka lanskega leta, čeprav je bil transfer lani glede na redne podatke rekordno visok, za letos pa je predvideno nadaljnje povečanje za okoli tretjino.

Blagajne javnega financiranja januar-maj 2024 (metodologija denarnega toka GFS)

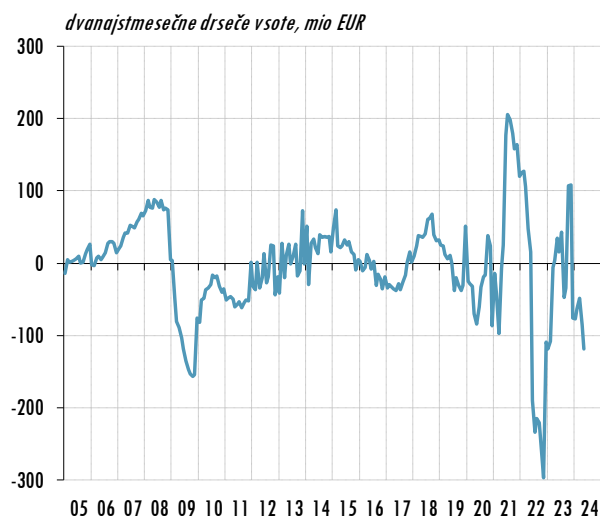
- ZZZS** je imel v prvih petih mesecih letos primanjkljaj (-20 mio EUR), v enakem obdobju lani pa presežek (22 mio EUR). Zaradi preoblikovanja dopolnilnega zavarovanja v obvezni prispevek sta se letos okrepili tako rast prihodkov kot odhodkov. Rast prihodkov je znašala 19,1 % (I-V 2023: 16,1 %). Uvedba obveznega prispevka, ki je k rasti prispeval okoli dve tretjini, je omogočila znižanje transfera iz državnega proračuna. Ob nadaljevanju ugodnih razmer na trgu dela in rasti nominalnih plač je podobno visoka kot lani ostala rast prihodkov od ostalih socialnih prispevkov. Rast odhodkov se je občutno pospešila (21,8 %; I-V 2023: 6,1 %) in je bila v največji meri posledica višjih stroškov dela v javnih zavodih. Zaradi preoblikovanja dopolnilnega zavarovanja v obvezni prispevek se je občutno okrepila še rast transferov v zavode za izdatke za blago in storitve ter za zdravila, precej višja so bila tudi plačila neproračunskim uporabnikom.

Slika 5: Prihodki in odhodki ZZZS

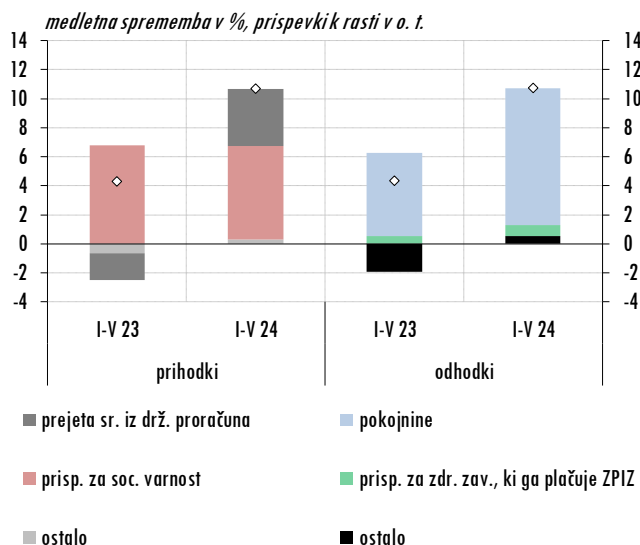
Vir: MF, preračuni FS.

Slika 6: Saldo bilance ZZZS

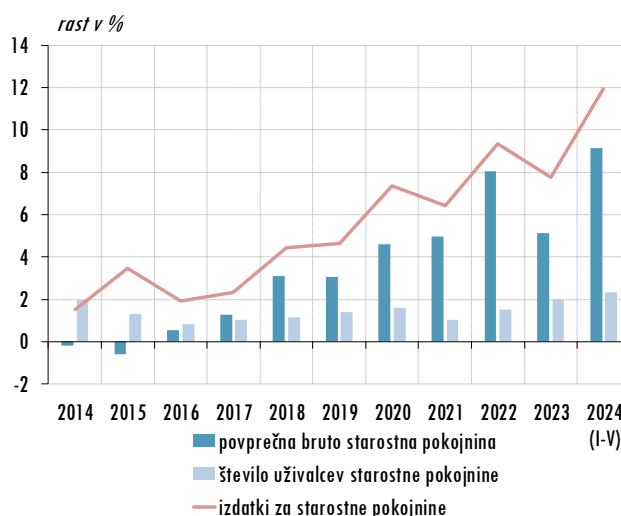
Vir: Ministrstvo za finance, preračuni FS.

Slika 7: Prihodki in odhodki ZPIZ

Vir: MF, preračuni FS.

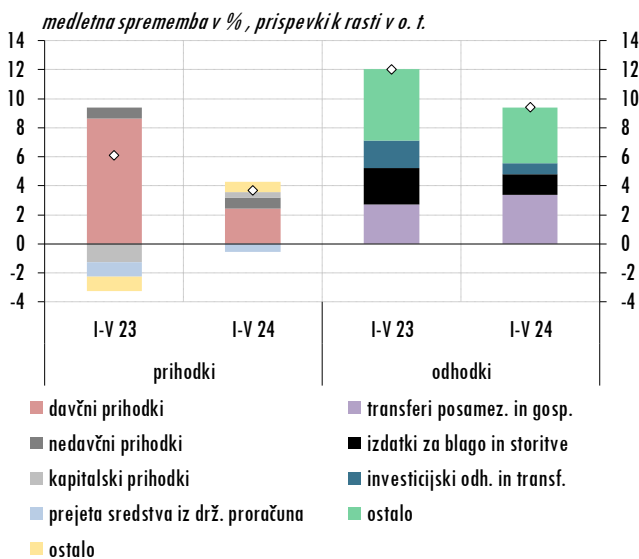
Slika 8: Starostne pokojnine*

Vir: ZPIZ, MF, preračuni FS. Opomba: *uživalci starostnih pokojnin so lani predstavljali 76 % vseh uživalcev, obseg odhodkov za starostne pokojnine pa je predstavljal 81 % vseh odhodkov ZPIZ za pokojnine.

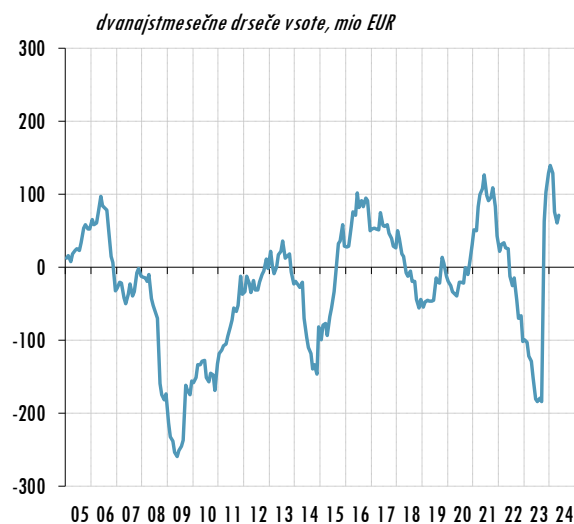
- Medletna stopnja rasti odhodkov **ZPIZ** se je v prvih petih mesecih letos več kot podvojila (10,7 %) v primerjavi z enakim obdobjem lani (4,3 %). Ključni razlog za krepitev je visoka redna uskladitev pokojnin (8,8 %), nekoliko višja kot v enakem obdobju lani je bila tudi rast števila prejemnikov (1,4 %). Visoka uskladitev pokojnin je kljub nadaljevanju ugodne dinamike prihodkov od socialnih prispevkov terjala medletno precej višji transfer iz državnega proračuna.
- **Bilanca proračunov občin** je v prvih petih mesecih letos beležila primanjkljaj (-33 mio EUR), v enakem obdobju lani pa presežek (24 mio EUR). Upočasnili sta se tako medletna rast prihodkov kot odhodkov, a je bila slednja stopnja rasti skoraj trikrat višja. Rast prihodkov (3,7 %; I-V 2023: 6,1 %) je bila znova v največji meri posledica višjih prihodkov od dohodnine ob nadaljnjem dvigu povprečnine. K upočasnitvi rasti skupnih prihodkov v primerjavi z enakim obdobjem lani so največ prispevali prihodki, povezani z gibanji na trgu nepremičnin, ki so bili po daljšem obdobju rasti v prvih petih mesecih letos medletno nižji. Rast odhodkov je ostala visoka (9,4 %; I-V 2023: 12,0 %). V največji meri je izhajala iz okrepljene rasti transferjev posameznikom in gospodinjstvom, zlasti plačila razlike med ceno programov v vrtcih in plačili staršev. Pomembno so k rasti prispevali še višji stroški dela, predvsem zaradi letošnjega predčasnega izplačila regresa, in višji izdatki za blago in storitve. Rast investicijske porabe je zastala, a ostala na visoki ravni.

Slika 9: Prihodki in odhodki proračunov občin

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 10: Saldo bilanc proračunov občin

Sektor država (prvo četrletje 2024)

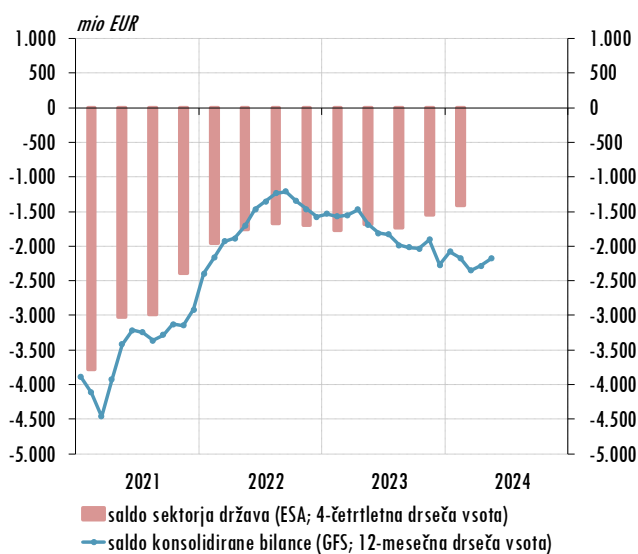
- **Primanjkljaj sektorja država je v prvem letošnjem četrletju znašal dobrih -300 mio EUR (-2 % BDP).**⁴ To je za okoli 140 mio EUR oziroma 1 o. t. BDP manj kot v enakem obdobju lani. K manjšemu primanjkljaju so prispevali zlasti interventni ukrepi, ki so bili po podatkih državnega proračuna letos za okoli 200 mio EUR manjši kot lani. Po napovedih aprilskega Programa stabilnosti naj bi primanjkljaj sektorja država v letu 2024 znašal -3,6 % BDP, s čemer bi bila presežena maastrichtska meja -3 % BDP. Takšno napoved povečanja primanjkljaja iz lanskih -2,6 % BDP je Fiskalni svet ob oceni Programa stabilnosti označil kot prekomerno. Tudi Evropska

⁴ SURS je podatke o temeljnih agregatih sektorja država za 1. četrletje 2024 objavil 28. 6. 2024. Razpoložljivo na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/12953>

komisija zaradi negotovosti, povezanih s projekcijo celoletnega salda, in na podlagi lastne napovedi (-2,8 % BDP) za Slovenijo ni predvidela uvedbe postopka presežnega primanjkljaja, kar namerava sicer storiti za sedem držav EU.⁵

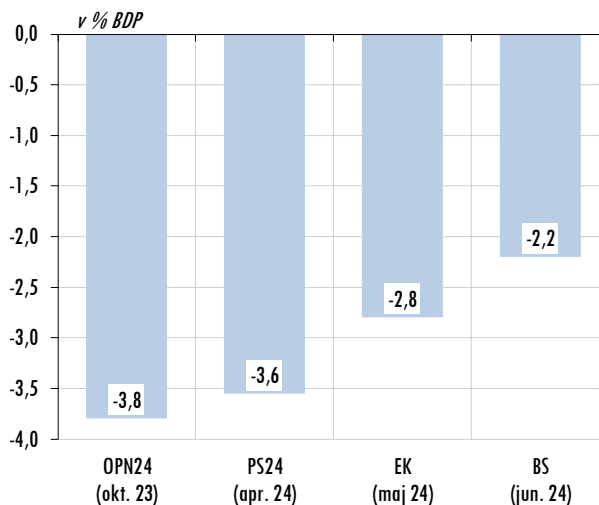
- Javni dolg se je v prvem četrtletju glede na konec lanskega leta povečal in je znašal 45,4 mrd EUR (70,7 % BDP).** Delež dolga je bil sicer za 1,5 o. t. BDP manjši kot v enakem obdobju lani. K medletnemu zniževanju že leto in pol največ prispeva inflacija. Zlasti v zadnjem četrtletju so znižanje deleža dolga preprečili dejavniki, ki niso povezani s primanjkljajem in gospodarskimi razmerami. Dodatno so se namreč povečale likvidnostne rezerve zakladnice, ki so konec marca dosegle 9 mrd EUR (14 % BDP) in bile za skoraj 1 mrd EUR višje kot ob koncu lanskega leta. Do konca junija se je njihovo stanje povišalo na 9,5 mrd EUR, kar nadalje znižuje neto dolg sektorja država. Ta je po zadnjih razpoložljivih podatkih ob koncu lanskega leta znašal 46,6 % BDP.

Slika 11: Saldo javnih financ

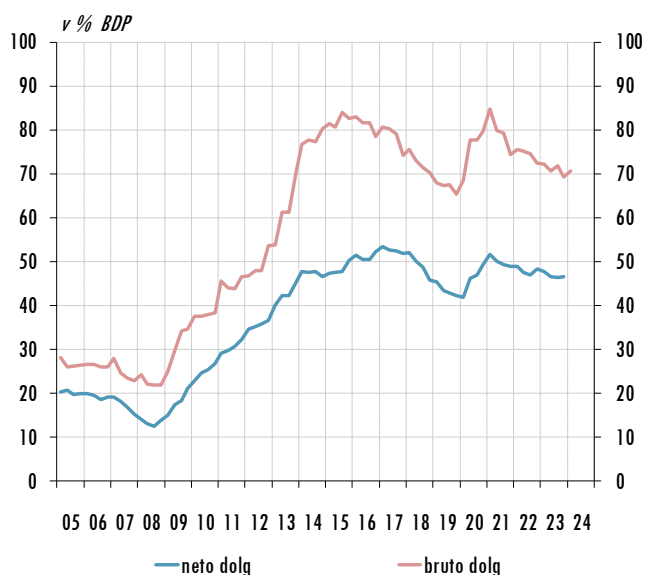
Vir: SURS, MF, preračuni FS.

Slika 12: Napoved salda sektorja država 2024

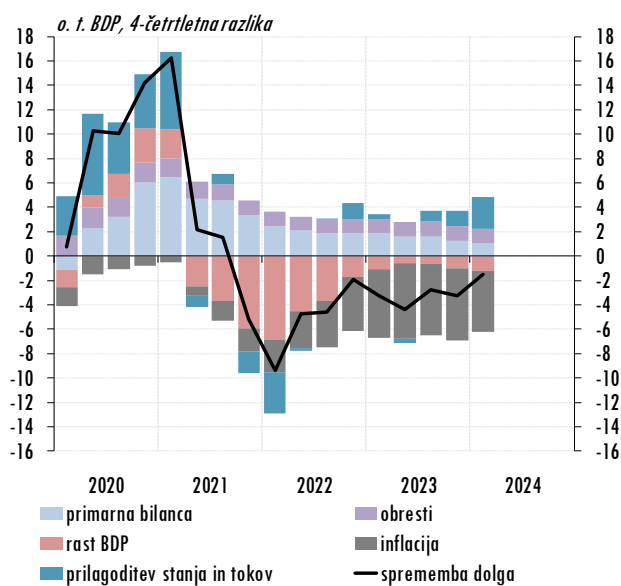
Vir: MF, EK, BS.

Slika 13: Bruto in neto dolg sektorja država

Vir: Eurostat, ECB, SURS, preračuni FS.

Slika 14: Sprememba javnega dolga

Vir: SURS, preračuni FS.

⁵ Poročilo Evropske komisije je razpoložljivo na:

https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/1d91e302-b9cc-4b54-988a-9e6787230152_en?filename=COM_2024_598_1_EN_ACT_part1_v3.pdf